

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**Факультет економіки та менеджменту
Кафедра економіки, підприємництва та туризму**

**Кваліфікаційна робота
на правах рукопису**

ЛІЗЕНКОВА ОКСАНА ОЛЕКСІЇВНА

УДК: 658.18:656.2

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

РЕЗЕРВИ ЗНИЖЕННЯ РЕСУРСОЄМНОСТІ ТОВ «М'ЯСОВИТА»

Спеціальність 051 «Економіка»

Подається на здобуття освітнього ступеня «Бакалавр»

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

_____Оксана ЛІЗЕНКОВА

**Керівник роботи:
Грабчук Інна Францівна,
кандидат економічних наук, доцент**

Житомир 2026

Висновок кафедри економіки, підприємництва та туризму

за результатами попереднього захисту кваліфікаційної роботи

Протокол засідання кафедри економіки, підприємництва та туризму

№ ____ від «__» _____ 2026 р.

Завідувач кафедри економіки,

підприємництва та туризму,

д. е. н., професор

Наталія ВАЛІНКЕВИЧ

«__» _____ 2026 р.

Гарант ОПП «Економіка»

Першого (Бакалаврського) рівня,

к. е. н., доцент

Інна ГРАБЧУК

«__» _____ 2026 р.

Результат захисту кваліфікаційної роботи

Здобувач вищої освіти Лізенкова Оксана Олексіївна

захистила кваліфікаційну роботу з оцінкою:

сума балів за 100-бальною шкалою _____

за національною шкалою _____

Секретар ЕК _____

АНОТАЦІЯ

Лізенкова О.О. Резерви снижения ресурсоемности ТОВ «М'ясовита».

Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавр за спеціальністю 051 «Економіка». Поліський національний університет, Житомир, 2026.

У кваліфікаційній роботі досліджено ресурсоемність виробництва ТОВ «М'ясовита» та обґрунтовано резерви її зниження. Встановлено, що підприємство має потенціал підвищення ефективності використання ресурсів, однак характеризується відносно високим рівнем витрат матеріальних та енергетичних ресурсів, що впливає на собівартість продукції та загальну результативність діяльності. Запропоновано інвестиційно-інноваційний проєкт, спрямований на модернізацію виробництва шляхом впровадження сучасного енергоощадного пакувального обладнання.

Ключові слова: ресурсоемність, ресурсозбереження, виробничі витрати, інвестиційно-інноваційний проєкт, ефективність діяльності.

SUMMARY

Lizenkova O.O. Reserves for reducing the resource intensity of LLC «Myasovita». Qualification work in the form of a manuscript.

Qualification work for obtaining a bachelor's degree in the specialty 051 «Economics». Polissia National University, Zhytomyr, 2026.

The qualification work investigates the resource intensity of production of LLC "Myasovita" and substantiates the reserves for its reduction. It was established that the enterprise has the potential to increase the efficiency of resource use, but is characterized by a relatively high level of expenditure of material and energy resources, which affects the cost of production and overall performance. An investment and innovation project is proposed, aimed at modernizing production by introducing modern energy-saving packaging equipment.

Keywords: resource intensity, resource saving, production costs, investment and innovation project, efficiency of activity.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ РЕСУРСОЄМНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	8
Висновки до розділу 1.....	14
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ РЕСУРСОЄМНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «М'ЯСОВИТА».....	15
Висновки до розділу 2.....	24
РОЗДІЛ 3. ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ПРОЄКТНИХ РІШЕНЬ ЩОДО ЗНИЖЕННЯ РЕСУРСОЄМНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	25
Висновки до розділу 3.....	31
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	33
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	35
ДОДАТКИ.....	40

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Посилення конкуренції на ринках, коливання цін на сировинні та енергетичні ресурси, а також ускладнення умов господарювання зумовлюють необхідність підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу підприємств. У цьому контексті особливого значення набуває показник ресурсоемності, який характеризує обсяг споживання матеріальних, трудових, енергетичних і фінансових ресурсів, необхідних для виготовлення одиниці продукції. Зменшення ресурсоемності розглядається як важливий резерв підвищення ефективності діяльності підприємства, зниження виробничих витрат, зміцнення його конкурентних позицій та забезпечення довгострокової економічної стійкості.

Поглиблення виробничих процесів та необхідність адаптації підприємств до змін зовнішнього середовища актуалізують потребу у формуванні ефективної системи управління ресурсами. Така система передбачає застосування сучасних організаційно-економічних інструментів, інноваційних підходів до оптимізації витрат, модернізацію технологічної бази виробництва, а також впровадження заходів ресурсозбереження й енергоефективних технологій.

Аналіз останніх досліджень. Проблематика зниження ресурсоемності виробництва є предметом дослідження багатьох вітчизняних і зарубіжних учених у сферах економіки підприємства, виробничого менеджменту та інноваційного розвитку. Водночас сучасні умови господарювання потребують подальшого удосконалення теоретичних і практичних підходів до виявлення резервів зниження ресурсоемності з урахуванням галузевих особливостей, цифровізації економіки та впровадження інвестиційно-інноваційних рішень.

Мета і завдання дослідження. Мета кваліфікаційної роботи полягає у дослідженні теоретичних засад і практичних аспектів ресурсоемності підприємства та обґрунтуванні резервів її зниження на прикладі ТОВ «М'ЯСОВИТА».

Для досягнення поставленої мети у роботі визначено такі завдання:

- дослідити економічну сутність ресурсоємності та її роль у діяльності підприємства;
- узагальнити методичні підходи до оцінювання рівня ресурсоємності виробництва;
- розглянути систему показників ефективності використання ресурсів;
- здійснити аналіз організаційно-економічної діяльності ТОВ «М'ЯСОВИТА»;
- оцінити рівень ресурсоємності та ефективність використання ресурсів на підприємстві;
- виявити основні проблеми та фактори, що впливають на зростання ресурсоємності;
- обґрунтувати резерви зниження ресурсоємності та запропонувати інвестиційно-інноваційні заходи її оптимізації;
- оцінити економічну ефективність запропонованих заходів.

Об'єкт і предмет дослідження. Об'єктом дослідження є процес формування та використання ресурсного потенціалу підприємства. Предметом дослідження є теоретичні, методичні та практичні аспекти виявлення резервів і напрямів зниження ресурсоємності діяльності ТОВ «М'ЯСОВИТА».

Методи дослідження. У процесі дослідження використано загальнонаукові та спеціальні методи пізнання, зокрема: аналіз і синтез, порівняння, системний підхід, економічний та фінансовий аналіз, статистичне узагальнення, графічний метод, а також методи економічного обґрунтування управлінських рішень.

Інформаційною базою дослідження стали нормативно-правові акти, наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених, фінансова та статистична звітність підприємства, а також інші відкриті джерела інформації.

Перелік публікацій за темою дослідження. Результати кваліфікаційного дослідження опубліковано:

1. Лізенкова О. Резерви зниження ресурсоємності на підприємстві. *Менеджмент сталого розвитку організацій: стратегії, інновації, цифрові*

рішення: збірник матеріалів науково-практичної конференції. Житомир. Поліський національний університет. 2026. С. 72-75.

2. Лізенкова Оксана Світовий досвід зниження ресурсоемності підприємств та перспективи його впровадження в Україні. *Економіка та підприємництво в умовах сучасних викликів: матеріали збірника IV Всеукраїнської науково-практичної конференції. Житомир. Поліський національний університет. 2026. С. 27-30.*

Практичне значення отриманих результатів. Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості їх застосування для підвищення ефективності управління ресурсами, зниження витрат виробництва та зміцнення конкурентних позицій підприємства.

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступної частини, трьох розділів, загальних висновків, списку використаної літератури та додатків. Обсяг роботи загалом складає 40 сторінок, містить 1 рисунок, 18 таблиць, 7 додатків. Список використаних джерел складається із 44 найменування.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ РЕСУРСОЄМНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Ресурсоємність підприємства є комплексною економічною категорією, що характеризує рівень споживання всіх видів ресурсів (матеріальних, трудових, фінансових, енергетичних) у процесі створення одиниці продукції, виконання робіт або надання послуг. Вона відображає ефективність використання ресурсного потенціалу та є оберненою характеристикою ресурсоефективності.

У сучасній економічній науці ресурсомісткість розглядається як інтегральний показник, що дозволяє оцінити ступінь «навантаження» виробничої системи на ресурси та визначити резерви підвищення ефективності господарювання (табл.1.1).

Таблиця 1.1

Визначення сутності українських та зарубіжних вчених до сутності «ресурсоємність»

Автор	Ресурсоємність -
Українські вчені	
В. Г. Андрійчук	характеризує рівень витрат виробничих ресурсів на створення одиниці продукції або отримання певного економічного результату;
П. Т. Саблук	є показником ефективності використання сукупності матеріальних, трудових, земельних і фінансових ресурсів у процесі виробництва;
В. Я. Месель-Весесяк	визначається співвідношенням між використаними ресурсами та отриманими результатами виробничої діяльності;
Л. В. Дейнеко	є економічною категорією, що відображає інтенсивність використання ресурсів та ефективність їх трансформації в кінцевий результат;
В. М. Геєць	розглядається як інтегральний показник витрат ресурсів, який визначає рівень ефективності функціонування підприємства та економіки загалом;
Зарубіжні вчені	
Р. Нельсон	відображає залежність економічних результатів від структури ресурсів та рівня технологічного розвитку підприємства;
П. Друкер	визначається через ефективність використання ресурсів для досягнення максимальних результатів діяльності організації;
Й. Стігліц	розглядається як важливий чинник інноваційного розвитку та технологічної ефективності підприємств.

Джерело: узагальнено автором за джерелами [10, 12,23].

Аналіз наукових підходів таблиці 1.2 доводить, що як українські, так і зарубіжні вчені трактують ресурсоємність як економічну категорію, що характеризує обсяг та інтенсивність використання ресурсів для досягнення певного виробничого або економічного результату. Вітчизняні дослідники переважно акцентують увагу на ефективності використання ресурсного потенціалу підприємства, тоді як зарубіжні науковці пов'язують ресурсоємність із конкурентоспроможністю, інноваційним розвитком, стратегічним управлінням та створенням довгострокових конкурентних переваг[24, 41]. Це дозволяє розглядати ресурсоємність як комплексний показник ефективності функціонування підприємства в сучасних умовах господарювання.

Таблиця 1.2

Підходи до трактування поняття «ресурсоємність» підприємства

Авторський підхід	Зміст трактування	Ключовий акцент
Витратний підхід	Ресурсоємність визначається як сукупність витрат ресурсів на одиницю продукції	Орієнтація на витрати
Результативний підхід	Характеризує співвідношення ресурсів і отриманого результату діяльності	Ефективність використання
Факторний підхід	Ресурсоємність розглядається як наслідок впливу виробничих факторів	Структура ресурсів
Інтегральний підхід	Узагальнений показник використання всіх видів ресурсів	Комплексна оцінка
Еколого-економічний підхід	Враховує вплив ресурсоспоживання на довкілля	Сталість розвитку

Джерело: узагальнено автором за джерелами [11, с. 48].

У таблиці систематизовано основні наукові підходи до визначення сутності ресурсоємності. Їх виділення є методично важливим, оскільки дозволяє: загальнити еволюцію наукових поглядів на категорію «ресурсоємність»; встановити відмінності між витратним, результативним та інтегральним трактуванням; обґрунтувати доцільність використання саме інтегрального підходу як базового в даному дослідженні; визначити аналітичні межі застосування показника у практиці підприємств [9, 11].

Зокрема, витратний підхід є найбільш вузьким, оскільки фокусується виключно на обсягах спожитих ресурсів. Натомість результативний підхід дозволяє оцінити ефективність через співвідношення «витрати–результат», а факторний підхід забезпечує глибше розуміння причин формування

ресурсоємності. Інтегральний підхід є найбільш доцільним для комплексного аналізу, оскільки поєднує всі попередні аспекти.

Ресурсоємність як економічне явище не є однорідною, оскільки охоплює різні види ресурсів, кожен з яких має власну логіку формування та впливу на кінцевий результат діяльності підприємства (табл.1.3).

Таблиця 1.2

Класифікація видів ресурсоємності підприємства

Вид ресурсоємності	Економічна сутність	Формула/ показник	Економічне значення
Матеріаломісткість	Витрати матеріалів на одиницю продукції	M/Q	Оцінка ефективності використання сировини
Трудомісткість	Витрати робочого часу на одиницю продукції	T/Q	Характеристика продуктивності праці
Фондомісткість	Вартість основних засобів на одиницю продукції	F/Q	Визначає капіталомісткість виробництва
Енергомісткість	Витрати енергії на одиницю продукції	E/Q	Оцінка енергоефективності
Фінансовомісткість	Обсяг фінансових ресурсів на одиницю результату	C/Q	Аналіз фінансової ефективності

Джерело: систематизовано автором на основі [3, 10].

Класифікація видів ресурсоємності дозволяє структуровано підходити до аналізу ресурсного навантаження підприємства. Її застосування забезпечує: деталізацію загального показника ресурсоємності на складові; можливість ідентифікації «вузьких місць» у використанні ресурсів; підвищення точності управлінських рішень; формування системи часткових показників для подальшого факторного аналізу.

Матеріаломісткість відображає залежність виробництва від сировини та матеріалів, що особливо актуально для промислових підприємств. Трудомісткість характеризує ефективність використання людських ресурсів і прямо пов'язана з продуктивністю праці. Фондомісткість демонструє рівень капіталоємності виробництва, тоді як енергомісткість набуває особливого значення в умовах зростання вартості енергоресурсів. Фінансово місткість узагальнює вплив фінансових витрат на формування результату діяльності. Відтак, наведена класифікація є основою для побудови багаторівневої системи аналізу ресурсоємності підприємства.

Методика дослідження ресурсоємності базується на поєднанні кількісних і якісних методів аналізу. Найбільш поширеними (таблиця 1.4) є коефіцієнтний, індексний, факторний та порівняльний підходи.

Таблиця 1.4

Методи оцінювання ресурсоємності підприємства

Метод	Сутність	Переваги	Недоліки
Коефіцієнтний	Розрахунок відносних показників витрат ресурсів	Простота, наочність	Обмежена аналітична глибина
Індексний	Порівняння показників у динаміці	Дає змогу аналізувати тенденції	Потребує бази порівняння
Факторний	Виявлення впливу факторів на рівень ресурсоспоживання	Глибокий аналіз причин	Складність розрахунків
Порівняльний	Порівняння з галузевими стандартами	Оцінка конкурентоспроможності	Залежність від якості даних
Балансовий	Аналіз ресурсних потоків підприємства	Повнота охоплення	Висока трудомісткість

Джерело: систематизовано автором на основі [10, с. 410].

У таблиці систематизовано основні методи оцінювання ресурсоємності, що застосовуються в економічному аналізі. Їх узагальнення є необхідним для формування методичної бази дослідження, вибору оптимального інструментарію аналізу, поєднання різних методів для підвищення достовірності результатів, забезпечення комплексного підходу до оцінювання ресурсоспоживання.

Коефіцієнтний метод є базовим, оскільки дозволяє швидко оцінити рівень ресурсоємності через відносні показники. Індексний метод дає змогу аналізувати динамічні зміни, що є важливим для виявлення тенденцій. Факторний аналіз дозволяє визначити причини змін ресурсоємності, що має ключове значення для управлінських рішень. Порівняльний метод забезпечує можливість оцінки конкурентних позицій підприємства відносно галузевих стандартів. Балансовий підхід, у свою чергу, дозволяє оцінити повний рух ресурсів у системі підприємства.

Ефективність дослідження ресурсоємності значною мірою залежить від коректно сформованої системи показників, яка забезпечує комплексність аналізу. Система показників дозволяє здійснювати комплексну оцінку

ефективності використання ресурсів та виявляти напрями їх оптимізації (таблиця 1.5).

Таблиця 1.5

Система основних показників ресурсоемності

Група показників	Конкретні показники	Формула розрахунку	Характеристика
Загальні	Загальна ресурсомісткість	$\Sigma P/Q$	Комплексна оцінка витрат
Матеріальні	Матеріаломісткість продукції	MB/Q	Рівень використання сировини
Трудові	Продуктивність праці (обернено трудомісткості)	Q/T	Ефективність використання праці
Капітальні	Фондовіддача	Q/F	Віддача основних засобів
Енергетичні	Енергоємність	E/Q	Ефективність енергоспоживання

Джерело: систематизовано автором на основі [25].

У таблиці представлено систему ключових показників, які дозволяють оцінити ресурсомісткість у розрізі основних видів ресурсів. Формування такої системи дозволяє забезпечити багатовимірність аналізу, здійснити уніфікацію підходів до оцінювання різних видів ресурсів, підвищити можливості порівняння результатів у динаміці та між підприємствами та сформувати інформаційну базу для стратегічного управління.

Загальний показник ресурсоемності відображає інтегральний рівень витрат ресурсів. Матеріаломісткість дозволяє оцінити ефективність використання сировини, трудомісткість – продуктивність праці, фондовіддача характеризує ефективність використання основних засобів, а енергоємність — рівень енергоспоживання.

Рівень ресурсоемності підприємства визначається складною системою взаємопов'язаних факторів, які можуть як підвищувати, так і знижувати ефективність використання ресурсів (рис.1.1).

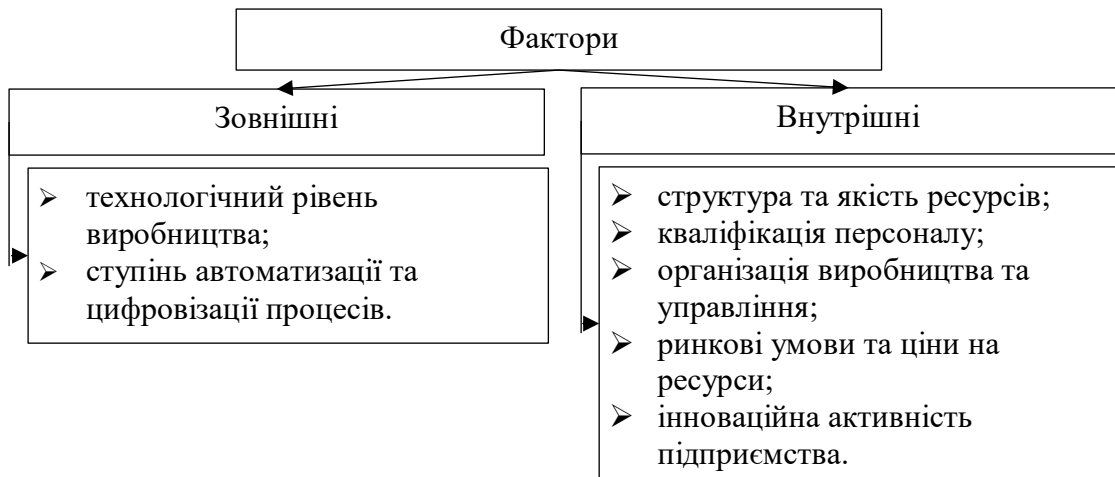

Рис.1.1. Фактори впливу на ресурсомісткість підприємства

Джерело: розроблено автором на основі [1, с.186].

На внутрішньому рівні ключову роль відіграють технологічні характеристики виробництва, організаційна структура управління, рівень кваліфікації персоналу та ступінь впровадження інновацій. Зовнішні фактори включають цінову кон'юнктуру ринку ресурсів, рівень конкуренції, державне регулювання та загальний стан економіки.

У сукупності ці фактори формують ресурсну поведінку підприємства та визначають його здатність до адаптації в умовах змінного середовища.

Таким чином, ресурсомісткість підприємства є багатовимірною характеристикою, що відображає ефективність використання всіх видів ресурсів у процесі господарської діяльності. Її дослідження базується на системі взаємопов'язаних показників, методів оцінювання та факторів впливу, що дозволяє формувати обґрунтовані управлінські рішення щодо підвищення ефективності діяльності підприємства та зниження витратності виробництва.

Висновки до розділу 1

У першому розділі кваліфікаційної роботи було розглянуто теоретико-методичні основи дослідження ресурсоємності підприємства, що дозволило сформулювати цілісне уявлення про сутність, структуру та особливості даної економічної категорії. Узагальнення наукових підходів засвідчило, що ресурсомісткість є комплексною характеристикою ефективності господарської діяльності, яка відображає рівень використання матеріальних, трудових, фінансових, енергетичних та інших видів ресурсів у процесі створення продукції або надання послуг.

У процесі дослідження було систематизовано основні підходи до трактування ресурсоємності, що дало змогу визначити її багатовимірний характер та обґрунтувати доцільність застосування інтегрального підходу як найбільш комплексного. Розкрито класифікацію видів ресурсоємності, що дозволяє деталізувати загальний показник і здійснювати більш глибокий аналіз ефективності використання окремих видів ресурсів.

Також було узагальнено методичні підходи до оцінювання ресурсоємності підприємства, що включають коефіцієнтний, індексний, факторний, порівняльний та балансовий методи. Їх застосування забезпечує комплексність аналітичного дослідження та підвищує обґрунтованість управлінських рішень щодо оптимізації ресурсного забезпечення підприємства.

Сформована система показників ресурсоємності дозволяє здійснювати кількісну оцінку ефективності використання ресурсів у динаміці та порівнянні, а також виявляти основні тенденції та резерви підвищення ефективності господарської діяльності.

Отже, теоретичні положення першого розділу створюють методичне підґрунтя для подальшого практичного аналізу ресурсоємності підприємства, визначення проблемних зон у використанні ресурсів та обґрунтування напрямів їх оптимізації.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ РЕСУРСОЄМНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «М'ЯСОВИТА»

ТОВ «М'ясовита» є вітчизняним м'ясопереробним підприємством, яке розташоване у місті Бердичів Житомирської області. Компанія є одним із відомих виробників м'ясної продукції на вітчизняному ринку. Основним видом економічної діяльності підприємства є виробництво м'ясних продуктів (КВЕД 10.13). Підприємство було засноване у 2014 році за участю польського капіталу, а з 2020 року працює під торговою маркою «М'ясовита». За роки діяльності компанія перетворилася на виробника національного рівня, продукція якого реалізується в різних регіонах України. Основними конкурентними перевагами ТОВ «М'ясовита» є широкий асортимент продукції, використання якісної сировини українського походження, впровадження сучасних виробничих технологій та орієнтація на потреби споживачів. Це сприяє зміцненню ринкових позицій підприємства та забезпечує його подальший розвиток на ринку м'ясопереробної продукції України.

Асортимент підприємства включає варені, напівкопчені та сирокопчені ковбаси, сосиски, сардельки, делікатеси, гриль-продукцію, м'ясні снеки та готові страви для сегмента HoReCa. У виробництві використовуються сучасні технології та обладнання, що забезпечують відповідність продукції високим стандартам якості та безпечності харчових продуктів.

Аналіз даних таблиці 2.1 свідчить про стабільне зростання обсягів реалізації продукції ТОВ «М'ясовита» протягом 2023–2025 рр. Загальна вартість реалізованої продукції збільшилася з 759 535 тис. грн у 2023 р. до 1 335 064 тис. грн у 2025 р., або на 75,8%, що свідчить про розширення виробництва та зміцнення ринкових позицій підприємства.

У структурі асортименту найбільшу частку займають напівкопчені та варено-копчені ковбаси, середня питома вага яких за досліджуваний період становила 18,6%. Друге місце посідають сирокопчені ковбаси (16,8%), а третє –

снекова група продукції (14,7%). Значною є також частка делікатесної продукції (14,2%) та варених ковбас (13,3%).

Таблиця 2.1

Склад і структура асортименту продукції ТОВ «М'ясовита»

Вид продукції	2023 р.		2024 р.		2025 р.		В середньому за 2023 -2025 рр.	
	тис,грн	%	тис,грн	%	тис,грн	%		
							тис,грн	%
1. Варені ковбаси (лікарська, шинкова)	107094	14,1	160273	12,6	181569	13,6	149645	13,3
2.Напівкопчені та варено-копчені ковбаси (салямі, посольська)	138995	18,3	239137	18,8	248322	18,6	208818	18,6
3.Сирокопчені ковбаси (гурман, іспанська)	125323	16,5	217513	17,1	224291	16,8	189042	16,8
4.Снекова група (ковбаски салямі, піколіні, класичні)	110132	14,5	188257	14,8	196254	14,7	164881	14,7
5.Гриль група (ковбаски баварські, шашличні)	95702	12,6	162817	12,8	174893	13,1	144471	12,9
6.Хорека (ковбаски імператорські, панські)	78233	10,3	124656	9,8	116151	8,7	106347	9,5
7.Делікатеси (балики, грудинки, шинки, філе)	104056	13,7	179353	14,1	193584	14,5	158998	14,2
Разом	759535	100,0	1272006	100,0	1335064	100,0	1122202	100,0

Джерело: розраховано за звітністю ТОВ «М'ясовита».

Найвищі темпи зростання обсягів реалізації спостерігаються у групі напівкопчених та варено-копчених ковбас, де виручка зросла з 138 995 тис. грн до 248 322 тис. грн, а також у сегменті сирокопчених ковбас і делікатесів. Це свідчить про підвищений попит споживачів на продукцію з вищою доданою вартістю.

Водночас частка продукції для сегмента HoReCa скоротилася з 10,3% у 2023 р. до 8,7% у 2025 р., що може бути пов'язано зі зміною структури попиту або переорієнтацією підприємства на більш прибуткові напрями діяльності.

Отже, асортиментна політика ТОВ «М'ясовита» характеризується достатньою диверсифікацією продукції та орієнтацією на найбільш затребувані сегменти ринку, що позитивно впливає на зростання обсягів реалізації та підвищення конкурентоспроможності підприємства.

Аналіз показників активів і пасивів ТОВ «М'ясовита» у таблиці 2.2 свідчить про суттєве розширення масштабів діяльності підприємства за 2023–2025 рр. Загальна вартість активів (підсумок балансу) зросла з 205 933,7 тис. грн у 2023 р. до 450 082,0 тис. грн у 2025 р., тобто на 244 148,3 тис. грн або на 118,6%. Це свідчить про значне нарощування майнового потенціалу підприємства.

Таблиця 2.2

Вартість ТОВ «М'ясовита» за методом накопичених активів

Показник	2023 р.	2024 р.	2025 р.	2025 р. до 2023 р.	
				+/-	
Статті активу					
Необоротні активи, тис. грн	133,3	279,8	1578,0	1444,7	1183,8
Оборотні активи, тис. грн	205800,4	246910,3	448504,0	242703,6	217,9
Підсумок активу балансу, тис. грн	205933,7	247190,3	450082,0	244148,3	218,6
Статті пасиву					
Власний капітал, тис. грн	-11562,7	-6455.5	18623.0	30185,7	261,1
Довгострокова заборгованість, тис. грн.	0	0	0	0	0,00
Короткострокова заборгованість, тис. грн.	0	0	0	0	0,00
Поточні зобов'язання, тис. грн.	217496,4	253645.6	431459.0	213962,6	198,4
Підсумок пасиву балансу, тис. грн	205933,7	247190.1	450082.0	244148,3	218,6
Вартість бізнесу, тис. грн	-11562,7	-6455.5	18623.0	30185,7	261,1

Джерело: розраховано за звітністю ТОВ «М'ясовита».

У структурі активів найбільш вагому частку займають оборотні активи, обсяг яких зріс з 205 800,4 тис. грн до 448 504,0 тис. грн. Приріст становив 242 703,6 тис. грн або 117,9%, що вказує на збільшення запасів, дебіторської заборгованості та інших оборотних ресурсів, необхідних для забезпечення зростаючих обсягів виробництва та реалізації продукції. Необоротні активи також значно зросли – з 133,3 тис. грн до 1 578,0 тис. грн, що свідчить про інвестиції у виробничі потужності та матеріально-технічну базу підприємства.

Аналіз джерел формування майна показує позитивні зміни у структурі капіталу. Якщо у 2023 р. власний капітал мав від’ємне значення (-11 562,7 тис. грн), що свідчило про фінансову нестійкість підприємства, то у 2025 р. він досяг 18 623,0 тис. грн. Це означає, що підприємству вдалося подолати дефіцит власних коштів та сформувати позитивний фінансовий результат. Аналогічно зросла й вартість бізнесу, яка збільшилася на 30 185,7 тис. грн.

Отже, у досліджуваному періоді ТОВ «М’ясовита» суттєво наростило активи та масштаби господарської діяльності. Разом з тим висока частка поточних зобов’язань у структурі пасиву вказує на необхідність подальшого зміцнення фінансової стійкості та збільшення частки власних джерел фінансування.

Загальна оцінка вартості кадрового потенціалу зросла пропорційно до обсягу виробництва, що підтверджує зростання економічної віддачі від використання персоналу (додаток 1). Отже, підприємство підвищує ефективність функціонування за рахунок інтенсифікації праці, проте потребує посилення інвестицій у матеріально-технічну базу для забезпечення довгострокової стабільності розвитку.

Потужність підприємства протягом досліджуваного періоду зросла з 1,1 тис. т у 2023 р. до 1,5 тис. т у 2025 р., або на 36,4%, що характеризує розширення виробничих можливостей та збільшення обсягів випуску продукції (таблиця 2.3). Показник якості продукції залишався стабільно високим і коливався в межах 1,1–1,2, що свідчить про підтримання належного рівня якості виробів. ТОВ «М’ясовита» демонструє тенденцію до нарощування виробничого

потенціалу та підвищення ефективності діяльності. Незважаючи на тимчасове погіршення фінансових результатів у 2024 р., підприємство у 2025 р. забезпечило значне зростання прибутку та відновлення рентабельності, що свідчить про зміцнення його конкурентних позицій на ринку м'ясопереробної продукції.

Таблиця 2.3

Виробництво і збут продукції ТОВ «М'ясовита»

Показник	Коефіцієнт чутливості, k	2023 р.	2024 р.	2025 р.
Потужність підприємства, тис. т	1,2	1,1	1,3	1,5
Якість продукції, %	1,25	1,1	1,2	1,2
Фондовіддача, грн.	1,1	1,9	5,08	4,35
Витрати на 1 грн. товарної продукції, грн.	1,1	0,95	0,97	0,95
Екологія виробництва (штрафи, тис. грн.)	1,05	1,0	1,0	1,0
Прибуток, тис. грн.	1,15	14820,9	5108,0	25130,0
Рентабельність виробництва, %	1,15	2,04	0,41	1,99

Джерело: розраховано за звітністю ТОВ «М'ясовита».

Система менеджменту ТОВ «М'ясовита» характеризується стабільністю організаційної структури, поступовим покращенням управлінських якостей керівників, значним підвищенням продуктивності праці та рівня оплати праці. Водночас певного вдосконалення потребує кадрова політика щодо омолодження персоналу та залучення молодих кваліфікованих фахівців (додаток 2).

Аналіз показників маркетингової діяльності ТОВ «М'ясовита» свідчить про активний розвиток ринкової діяльності підприємства та посилення його конкурентних позицій у 2023–2025 рр. За додатком 3 обсяги постачань продукції на внутрішній ринок демонструють стійку тенденцію до зростання: з 1 847,9 тис. т у 2023 р. до 3 260,0 тис. т у 2025 р., що становить приріст 76,4%, що свідчить про розширення клієнтської бази, збільшення попиту на продукцію підприємства та ефективну збутову політику.

Маркетингова діяльність ТОВ «М'ясовита» характеризується розширенням ринків збуту, зростанням рекламної активності, посиленням інноваційної спрямованості та підвищенням вартості продукції. Сукупність

зазначених факторів сприяє зміцненню ринкових позицій підприємства та створює передумови для його подальшого розвитку.

Аналіз структури операційних витрат ТОВ «М'ясовита» за 2023–2025 рр. свідчить про зростання загального обсягу витрат підприємства, що пов'язано з розширенням масштабів виробництва та збуту продукції (таблиця 2.4).

Таблиця 2.4

Елементи операційних витрат ТОВ «М'ясовита»

Елементи	2023 р.	2024 р.	2025 р.	2025 р. до 2023 р.	
				(+/-)	%
Матеріальні затрати, тис.грн	1180210	1212018,0	1227972,0	47762,0	104,0
Витрати на оплату праці, тис.грн	17651,8	25217,0	44118,0	26466,2	249,9
Відрахування на соціальні заходи, тис.грн	3847,8	5497,0	9447,0	5599,2	245,5
Амортизація, тис.грн	360,5	427,0	519,0	158,5	144,0
Інші операційні заходи, тис.грн	88120	102860,0	135056,0	46936,0	153,3
Разом	1290190,1	1346019,0	1417112,0	126921,9	109,8

Джерело: розраховано за звітністю ТОВ «М'ясовита».

Загальна сума операційних витрат збільшилася з 1 290 190,1 тис. грн у 2023 р. до 1 417 112,0 тис. грн у 2025 р., тобто на 126 921,9 тис. грн або на 9,8%.

Найбільшу частку в структурі витрат займають матеріальні затрати, які у 2025 р. становили 1 227 972,0 тис. грн. Порівняно з 2023 р. вони зросли на 47 762,0 тис. грн або на 4,0%, що підтверджує матеріаломісткий характер діяльності м'ясопереробного підприємства та значну залежність результатів роботи від вартості сировини й допоміжних матеріалів.

Проведений аналіз складу та структури операційних витрат ТОВ «М'ясовита» дозволяє зробити висновок, що підприємство здійснює діяльність в умовах зростання ресурсних витрат, характерних для м'ясопереробної галузі. Водночас збільшення витрат на оплату праці, амортизацію та інноваційний розвиток свідчить про прагнення підприємства до модернізації виробництва та підвищення ефективності господарської діяльності.

Водночас, аналіз показників інноваційної діяльності ТОВ «М'ясовита» за додатком 5 свідчить про активізацію процесів технологічного розвитку

підприємства у 2023–2025 рр. Кількість впроваджених нових технологічних процесів зросла з 2 до 6 одиниць, тобто у 3 рази. Водночас кількість маловідходних, ресурсозберігаючих та безвідходних технологій також збільшилася з 1 до 3 одиниць, що підтверджує орієнтацію підприємства на підвищення ресурсоефективності виробництва. Частка таких технологій у загальній кількості інноваційних процесів залишалася стабільною на рівні 50%, що свідчить про збереження пріоритетності екологічного та ресурсозберігаючого напрямку розвитку. Крім того, кількість освоєних найменувань інноваційної продукції зросла з 12 до 18, або на 50%, що характеризує розширення асортименту та посилення конкурентних переваг підприємства на ринку м'ясопереробної продукції. Загалом наведені показники підтверджують позитивну динаміку інноваційного розвитку ТОВ «М'ясовита» та його прагнення до модернізації виробництва.

Показник капітальних інвестицій на одиницю чистого прибутку зріс з 0,24 до 0,27 грн, або на 12,5%, що свідчить про збільшення обсягів фінансування розвитку виробництва (додаток 6). Зростання інвестиційних вкладень підтверджує прагнення підприємства до модернізації виробничих потужностей, впровадження нових технологій та підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу. Загалом інвестиційна діяльність ТОВ «М'ясовита» має позитивну тенденцію та створює передумови для подальшого зміцнення конкурентоспроможності підприємства.

Аналіз показників інноваційної активності ТОВ «М'ясовита» свідчить про позитивну динаміку інноваційного розвитку підприємства у 2023–2025 рр. (додаток 7). Частка інноваційної продукції у загальному обсязі реалізації збільшилася з 22,0% до 30,0%, а коефіцієнт прибутковості інноваційної діяльності зріс з 1,6 до 1,9. Це підтверджує, що інноваційна продукція стає важливим джерелом доходів і прибутку підприємства. Загалом результати аналізу свідчать про активізацію інноваційної діяльності ТОВ «М'ясовита», підвищення її економічної ефективності та зміцнення конкурентних позицій підприємства на ринку.

Аналіз динаміки дематеріалізації продукції ТОВ «М'ясовита» свідчить про підвищення ефективності використання матеріальних ресурсів за 2023–2025 рр. (таблиця 2.5).

Таблиця 2.5

Динаміка дематеріалізації продукції ТОВ «М'ясовита»

Показники	2023 р.	2024 р.	2025р.	2024 р.-2022 р.	
				+/-	%
Чистий дохід тис.грн	759535,1	1272006,7	1335064,0	575528,9	175,8
Матеріальні витрати тис.грн	1180210,0	1212018,0	1227972,0	47762,0	104,0
Матеріаловіддача	0,64	1,05	1,09	0,45	170,3
Матеріаломісткість	1,55	0,95	0,92	-0,63	59,4

Джерело: розраховано за звітністю ТОВ «М'ясовита».

Чистий дохід підприємства зріс на 575 528,9 тис. грн, або на 75,8%, тоді як матеріальні витрати збільшилися лише на 4,0%. У результаті матеріаловіддача підвищилася з 0,64 до 1,09 грн, тобто на 70,3%, що свідчить про отримання більшого обсягу доходу з кожної гривні матеріальних витрат. Водночас матеріаломісткість продукції скоротилася з 1,55 до 0,92 грн, або на 40,6%, що характеризує зменшення витрат матеріальних ресурсів на одиницю реалізованої продукції. Отримані результати підтверджують позитивну тенденцію дематеріалізації виробництва та зростання ефективності використання ресурсного потенціалу підприємства.

За даними таблиці 2.6 аналіз показників ресурсоємності свідчить, що у 2023–2025 рр. ТОВ «М'ясовита» підвищило ефективність використання ресурсів.

Таблиця 2.6

Ресурсоємність ТОВ «М'ясовита»

Показники	2022 р.	2023 р.	2024р.	2024 р.-2022 р.	
				+/-	%
Ресурсоємність	1,70	1,06	1,06	-0,64	62,4
Трудомісткість	0,023	0,020	0,033	0,010	143,5
Фондомісткість	0,0002	0,0002	0,0012	0,0010	>у 6,8 рази
Енергомісткість	0,116	0,081	0,101	-0,015	87,1
Фінансовомісткість	0,286	0,199	0,323	0,037	112,9

Джерело: розраховано за звітністю ТОВ «М'ясовита».

Ресурсомісткість знизилася з 1,70 до 1,06 грн витрат на 1 грн доходу, що є позитивною тенденцією.

Однак оцінка абсолютних обсягів витрат ресурсів не дає повного уявлення про результативність їх використання. Саме аналіз фінансових результатів дає можливість визначити, наскільки зростання витрат супроводжується збільшенням доходів і прибутку підприємства, а також оцінити перспективи його подальшого розвитку (таблиця 2.7).

Таблиця 2.7

Фінансові результати діяльності ТОВ «М'ясовита»

Показники	2023 р.	2024 р.	2025 р.	2025 р. до 2023 р.	
				(+/-)	%
1. Чистий дохід (виручка) від реалізації продуктів (товарів, робіт, послуг), тис.грн	759535,1	1272006,7	1335064,0	575528,9	175,8
2. Собівартість реалізованої продукції, тис.грн	723021,2	1235897,0	1265101,0	542079,8	175,0
3. Інші операційні доходи, тис.грн	2821,5	63,8	52,0	-2769,5	1,8
4. Інші операційні витрати, тис.грн	24748,4	31524,3	43835,0	19086,6	177,1
5. Інші доходи, тис.грн	317,4	1311,8	2695,0	2377,6	1339,7
6. Інші витрати, тис.грн	83,5	-	61,0	-22,5	73,1
7. Разом доходи, тис.грн	762674,0	1273382,3	1337811,0	535137,0	175,4
8. . Разом витрати, тис.грн	747853,1	1267421,3	1308997,0	561143,9	175,0
9. Фінансовий результат до оподаткування, тис.грн	14820,9	5961,0	28814,0	13993,1	194,4
10. Податок на прибуток, тис.грн	-	853,0	3684,0	3684,0	-
11. Чистий прибуток (збиток), тис.грн	14820,9	5108,0	25130,0	10309,1	170,0

Джерело: розраховано за звітністю ТОВ «М'ясовита».

Чистий дохід від реалізації продукції протягом досліджуваного періоду зріс з 759 535,1 тис. грн у 2023 р. до 1 335 064,0 тис. грн у 2025 р., тобто на 575 528,9 тис. грн або на 75,8%. Така тенденція свідчить про збільшення обсягів реалізації продукції, розширення ринків збуту та зміцнення конкурентних позицій підприємства. Водночас собівартість реалізованої продукції також зросла на 542 079,8 тис. грн або на 75,0%, що є закономірним наслідком нарощування виробничих обсягів.

Висновки до розділу 2

У результаті проведеного аналізу ресурсоемності діяльності ТОВ «М'ясовита» встановлено, що підприємство ефективно нарощує виробничо-економічний потенціал. За 2023–2025 рр. обсяги реалізації продукції зросли на 75,8%, що свідчить про зміцнення ринкових позицій підприємства, розширення асортименту та підвищення попиту на продукцію. Найбільшу частку у структурі реалізації займають напівкопчені та варено-копчені ковбаси, сирокопчені ковбаси та делікатесна продукція, що забезпечують формування значної частини доходів підприємства.

Дослідження майнового стану показало суттєве зростання вартості активів підприємства більш ніж у 2 рази, що свідчить про нарощування ресурсного потенціалу та виробничих можливостей. Водночас позитивним є перехід від від'ємного до додатного значення власного капіталу, що характеризує покращення фінансової стійкості підприємства. Разом із тим значна частка поточних зобов'язань у структурі джерел фінансування вказує на необхідність подальшого зміцнення власної фінансової бази.

Дослідження структури операційних витрат показало, що діяльність ТОВ «М'ясовита» залишається матеріаломісткою, оскільки найбільшу частку витрат формують матеріальні ресурси. Проте темпи зростання доходів значно випереджають темпи збільшення матеріальних витрат, що підтверджується покращенням показників дематеріалізації виробництва. Матеріаловіддача зросла з 0,64 до 1,09 грн, тоді як матеріаломісткість скоротилася з 1,55 до 0,92 грн, що свідчить про більш ефективне використання сировини та матеріалів у виробничому процесі. Незважаючи на зростання трудомісткості та фінансовомісткості, підприємство забезпечило випереджаючі темпи зростання доходу порівняно з витратами. Скорочення енергомісткості та підвищення матеріаловіддачі свідчать про поступове впровадження більш ефективних технологій та раціональне використання виробничих ресурсів. Найбільшого зростання зазнала фондомісткість, що пов'язано з активним оновленням та розширенням виробничої бази підприємства.

РОЗДІЛ 3

ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ПРОЄКТНИХ РІШЕНЬ ЩОДО ЗНИЖЕННЯ РЕСУРСОЄМНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Проведений аналіз діяльності ТОВ «М'ясовита» свідчить про позитивну динаміку розвитку підприємства. Водночас дослідження вказує на наявність низки проблем, серед яких слід виділити поступове старіння обладнання, зростання енергоємності виробництва та необхідність модернізації виробничих процесів. Одним із найбільш ефективних напрямів підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу підприємства є впровадження сучасного ресурсозберігаючого обладнання.

Для реалізації проєкту пропонується придбання автоматизованої вакуумної термоформуальної пакувальної машини Multivac R145, яка забезпечує: зниження втрат готової продукції; економію пакувальних матеріалів; скорочення витрат електроенергії; збільшення продуктивності праці; подовження термінів зберігання продукції; підвищення якості упаковки.

Для зниження ресурсоємності виробництва та підвищення ефективності використання виробничих ресурсів ТОВ «М'ясовита» пропонується впровадження сучасного енергозберігаючого обладнання. Вибір технічного засобу здійснювався з урахуванням специфіки виробництва м'ясної продукції, рівня автоматизації технологічних процесів та потенційного економічного ефекту від його використання. Техніко-економічна характеристика запропонованого обладнання наведена в таблиці 3.1.

Аналіз даних таблиці 3.1 свідчить, що запропонована вакуумна термоформуальна пакувальна машина Multivac R145 повністю відповідає виробничим потребам ТОВ «М'ясовита» та сучасним вимогам до ресурсозбереження у харчовій промисловості. Використання автоматизованої системи пакування дозволить скоротити втрати готової продукції, знизити витрати пакувальних матеріалів та електроенергії, а також підвищити якість

готової продукції за рахунок герметичності упаковки та збільшення термінів її зберігання.

Таблиця 3.1

Техніко-економічна характеристика Multivac R145

Показник	Значення
Найменування обладнання	Вакуумна пакувальна машина Multivac R145
Призначення	Автоматизоване пакування м'ясної продукції
Країна виробник	Німеччина
Продуктивність	1 200–1 500 упаковок/год
Потужність	12 кВт
Термін експлуатації	10 років
Вартість придбання	2 800 тис. грн
Монтаж і пусконаладження	200 тис. грн
Навчання персоналу	50 тис. грн
Загальна сума інвестицій	3 050 тис. грн

Джерело: розраховано автором на основі ринкових пропозицій виробників пакувального обладнання.

Загальна сума інвестицій становить 3050 тис. грн, що є прийнятною для підприємства з огляду на його фінансові результати та наявний інвестиційний потенціал. Крім прямого економічного ефекту, модернізація пакувального процесу сприятиме підвищенню конкурентоспроможності продукції підприємства на внутрішньому та зовнішньому ринках.

Для визначення реальності впровадження проєкту необхідно оцінити можливі джерела його фінансування та сформувати оптимальну структуру інвестиційних ресурсів.

Важливою складовою інвестиційного проєкту є визначення джерел його фінансування. Враховуючи фінансовий стан підприємства та наявність достатнього обсягу власних ресурсів, було сформовано оптимальну структуру фінансування заходу із впровадження нового обладнання. Розподіл джерел фінансування проєкту представлено в таблиці 3.2.

Оскільки підприємство у 2025 році отримало чистий прибуток у сумі 25 130 тис. грн, фінансування проєкту доцільно здійснювати за рахунок власних коштів підприємства.

Таблиця 3.2

Структура фінансування інвестиційного проєкту Multivac R145

Джерело фінансування	Сума, тис. грн	Частка, %
Нерозподілений прибуток	2 000	65,6
Амортизаційні відрахування	1 050	34,4
Банківський кредит	-	-
Разом	3 050	100

Джерело: власні дослідження автора.

З наведених даних видно, що реалізація інвестиційного проєкту може бути забезпечена виключно за рахунок внутрішніх фінансових ресурсів підприємства. Основним джерелом фінансування виступає нерозподілений прибуток, частка якого становить 65,6 %, а решта коштів формується за рахунок амортизаційних відрахувань.

Відсутність необхідності залучення банківських кредитів є важливою перевагою проєкту, оскільки дозволяє уникнути додаткових фінансових витрат на сплату відсотків та мінімізувати ризики погіршення фінансової стійкості підприємства. Крім того, використання власних коштів свідчить про достатній рівень платоспроможності та інвестиційної привабливості ТОВ «М'ясовита».

Для оцінки доцільності реалізації запропонованого інноваційного заходу необхідно визначити очікуваний економічний ефект від його впровадження. Основними складовими ефекту виступають скорочення виробничих витрат, зниження втрат продукції, економія енергоресурсів та підвищення продуктивності праці. Розрахунок прогнозного річного економічного ефекту наведено в таблиці 3.3.

Таблиця 3.3

Розрахунок річного економічного ефекту

Стаття економії	Ефект, тис. грн
Скорочення втрат продукції на 1,0 %	1 335
Економія пакувальних матеріалів	650
Зменшення витрат електроенергії	420
Скорочення витрат на ремонт обладнання	180
Підвищення продуктивності праці	720
Додатковий прибуток від зростання реалізації	1 120
Загальний річний ефект	4 425

Джерело: власні дослідження автора.

Результати розрахунків свідчать, що найбільший економічний ефект підприємство отримає за рахунок скорочення втрат готової продукції та збільшення обсягів реалізації продукції належної якості. Вагомими також є економія пакувальних матеріалів, зменшення енерговитрат та підвищення продуктивності праці персоналу.

Сумарний річний економічний ефект від впровадження інноваційного обладнання становить 4425 тис. грн. Це перевищує обсяг початкових інвестицій майже у півтора раза, що свідчить про високу економічну ефективність проєкту.

Отримані результати створюють підґрунтя для визначення строку окупності інвестицій та оцінки загальної інвестиційної привабливості запропонованого заходу.

Строк окупності визначається за формулою:

$$T = \frac{I}{E}$$

де: T – строк окупності;

I – інвестиції;

E – річний економічний ефект.

$$T = \frac{3050}{4425} = 0,69 \text{ року}$$

Відтак, інвестиції окупляться приблизно за 8 місяців.

На основі отриманого економічного ефекту виникає необхідність оцінити інвестиційну привабливість проєкту шляхом визначення строку окупності вкладених коштів, рентабельності інвестицій та інших показників ефективності. Узагальнені результати економічної оцінки інвестиційного проєкту наведено в таблиці 3.4.

Таблиця 3.4

Основні показники ефективності проєкту Multivac R145

Показник	Значення
Загальний обсяг інвестицій	3 050 тис. грн
Річний економічний ефект	4 425 тис. грн
Додатковий прибуток	1 120 тис. грн
Строк окупності	0,69 року
Рентабельність інвестицій	145,1 %

Джерело: власні дослідження автора.

Представлені показники підтверджують високу ефективність інвестиційного проєкту. Строк окупності становить лише 0,69 року, тобто вкладені кошти повернуться менш ніж за один рік експлуатації обладнання. Для підприємств харчової промисловості такий показник вважається надзвичайно високим і свідчить про швидке повернення інвестованого капіталу.

Рентабельність інвестицій перевищує 145 %, що значно вище середньогалузевих показників та означає, що кожна вкладена гривня забезпечуватиме отримання додаткового прибутку та економії ресурсів.

Зважаючи на отримані результати, доцільним є проведення довгострокового прогнозування впливу впровадження обладнання на фінансово-економічні показники підприємства. Передбачається, що після модернізації підприємство щороку забезпечуватиме приріст економічного ефекту на 5 % за рахунок подальшого вдосконалення виробничих процесів.

Для визначення довгострокового впливу реалізації проєкту на результати діяльності підприємства доцільно здійснити прогнозування економічного ефекту на перспективу. Прогноз базується на очікуваному щорічному зростанні ефективності використання ресурсів та вдосконаленні виробничих процесів після модернізації обладнання. Результати прогнозу наведено в таблиці 3.5.

Таблиця 3.5

Прогноз економічного ефекту від впровадження проєкту Multivac R145

Рік	Економічний ефект, тис. грн	Накопичений ефект, тис. грн
2026	4 425	4 425
2027	4 646	9 071
2028	4 878	13 949
2029	5 122	19 071
2030	5 378	24 449

Джерело: власні дослідження автора.

Прогнозні розрахунки демонструють стійке зростання економічного ефекту протягом усього прогнозного періоду. Якщо у перший рік реалізації

проєкту очікуваний ефект становить 4425 тис. грн, то вже у 2030 році він зросте до 5378 тис. грн.

Сумарний накопичений економічний ефект за п'ять років перевищить 24 млн грн, що майже у вісім разів більше від початкових інвестиційних витрат. Це підтверджує довгострокову економічну доцільність модернізації виробництва та її позитивний вплив на фінансові результати діяльності підприємства.

Одним із головних завдань реалізації запропонованого проєкту є скорочення ресурсоемності виробництва та підвищення ефективності використання наявного ресурсного потенціалу підприємства. Для оцінювання результативності запропонованих заходів здійснено прогноз змін ключових показників ресурсоемності, енергоемності та продуктивності праці на п'ятирічний період. Результати прогнозних розрахунків наведено в таблиці 3.6.

Таблиця 3.6

Прогноз зміни ресурсоемності виробництва

Показник	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Ресурсоемність, % до бази	100	97	95	93	91	89
Енергоемність, % до бази	100	96	94	92	90	88
Продуктивність праці, % до бази	100	105	110	115	120	126

Джерело: власні дослідження автора.

Дані прогнозу свідчать про поступове зниження ресурсоемності виробництва ТОВ «М'ясовита» протягом п'ятирічного періоду. Очікується, що до 2030 року загальна ресурсоемність виробництва скоротиться на 11 %, а енергоемність – на 12 % порівняно з базовим 2025 роком.

Одночасно прогнозується зростання продуктивності праці на 26 %, що дозволить збільшити обсяги виробництва без додаткового залучення трудових ресурсів. Такі зміни сприятимуть зниженню собівартості продукції, підвищенню рентабельності виробництва та зміцненню конкурентних позицій підприємства.

Реалізація запропонованого інвестиційно-інноваційного проєкту забезпечить не лише короткостроковий економічний ефект, а й створить умови для довгострокового розвитку ТОВ «М'ясовита», підвищення ефективності

використання ресурсного потенціалу та зростання прибутковості підприємства в майбутньому.

Запропонований інноваційно-інвестиційний проєкт відповідає стратегічним напрямам розвитку ТОВ «М'ясовита», оскільки спрямований на модернізацію виробництва, підвищення конкурентоспроможності продукції та раціональне використання ресурсів підприємства.

Економічна доцільність проєкту підтверджується такими результатами: зниження ресурсоемності виробництва на 11 % протягом п'яти років; скорочення енерговитрат на 12 %; збільшення продуктивності праці на 26 %; отримання сумарного економічного ефекту понад 24 млн грн за п'ять років; окупність вкладених коштів менш ніж за один рік; підвищення рентабельності виробництва; покращення якості та конкурентоспроможності продукції; зміцнення фінансової стійкості підприємства.

Таким чином, придбання автоматизованої вакуумної пакувальної машини є економічно обґрунтованим інвестиційним рішенням, що забезпечить істотне скорочення витрат ресурсів, підвищення ефективності виробництва та формування довгострокових конкурентних переваг ТОВ «М'ясовита».

Висновок до розділу 3

У третьому розділі кваліфікаційної роботи здійснено інвестиційно-інноваційне обґрунтування проєктного рішення щодо зниження ресурсоемності виробництва ТОВ «М'ясовита». На основі результатів аналізу діяльності підприємства встановлено, що одним із ключових напрямів підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу є техніко-технологічна модернізація виробництва шляхом впровадження сучасного енергозберігаючого обладнання.

З метою скорочення виробничих витрат та підвищення конкурентоспроможності продукції запропоновано придбання автоматизованої вакуумної пакувальної машини Multivac R145 загальною вартістю 3050 тис. грн. Реалізацію проєкту передбачено здійснити за рахунок власних фінансових ресурсів підприємства, зокрема нерозподіленого прибутку та амортизаційних відрахувань, що дозволяє уникнути додаткових витрат на залучення позикового капіталу та мінімізувати фінансові ризики.

Проведені розрахунки показали, що впровадження запропонованого обладнання забезпечить річний економічний ефект у розмірі 4425 тис. грн за рахунок скорочення витрат продукції, зниження витрат пакувальних матеріалів, економії електроенергії, зменшення витрат на ремонт та технічне обслуговування обладнання, а також підвищення продуктивності праці персоналу. Встановлено, що строк окупності інвестицій становить лише 0,69 року, а рентабельність інвестицій перевищує 145 %, що свідчить про високу ефективність запропонованого інноваційного проєкту.

Прогнозні розрахунки на 2026–2030 роки підтвердили довгострокову результативність реалізації запропонованого заходу. Очікується, що сукупний накопичений економічний ефект протягом п'яти років перевищить 24 млн грн.

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ

У кваліфікаційній роботі проведено дослідження теоретичних, методичних і практичних аспектів ресурсоємності підприємства та обґрунтовано резерви її зниження на прикладі ТОВ «М'ясовита». Результати дослідження дозволяють зробити такі висновки:

1. У роботі досліджено теоретичні засади ресурсоємності підприємства та встановлено, що вона є комплексною економічною категорією, яка характеризує рівень використання матеріальних, трудових, фінансових та енергетичних ресурсів у процесі виробництва продукції. Узагальнення наукових підходів дозволило визначити основні види ресурсоємності, методи її оцінювання та фактори впливу на ефективність використання ресурсного потенціалу підприємства.

2. Проведений аналіз діяльності ТОВ «М'ясовита» показав, що у 2023–2025 рр. підприємство забезпечило стабільне зростання обсягів реалізації продукції. Чистий дохід збільшився з 759 535,1 тис. грн до 1 335 064,0 тис. грн, або на 75,8%, що свідчить про розширення ринків збуту та зміцнення конкурентних позицій підприємства.

3. Дослідження структури асортименту засвідчило, що найбільшу частку в реалізації продукції займають напівкопчені та варено-копчені ковбаси, сирокопчені ковбаси та делікатесна продукція. Саме ці товарні групи формують основну частину доходів підприємства та забезпечують його ринкову стійкість.

4. Аналіз майнового стану показав суттєве зростання вартості активів підприємства з 205 933,7 тис. грн до 450 082,0 тис. грн, що свідчить про нарощування виробничого потенціалу. Позитивною тенденцією стало також зростання власного капіталу та покращення фінансової стійкості підприємства.

5. Встановлено, що діяльність ТОВ «М'ясовита» залишається матеріаломісткою, оскільки матеріальні витрати формують основну частину операційних витрат. Разом з тим темпи зростання доходів значно перевищують темпи збільшення матеріальних витрат, що свідчить про підвищення ефективності використання ресурсів.

6. Аналіз дематеріалізації виробництва показав позитивну динаміку використання матеріальних ресурсів. Матеріаловіддача зросла з 0,64 до 1,09 грн, або на 70,3%, тоді як матеріаломісткість знизилася з 1,55 до 0,92 грн, що підтверджує скорочення витрат матеріальних ресурсів на одиницю реалізованої продукції.

7. Оцінка показників ресурсоемності засвідчила зниження загальної ресурсоемності з 1,70 до 1,06 грн витрат на 1 грн доходу. Скорочення енергомісткості та підвищення матеріаловіддачі свідчать про поступове впровадження більш ефективних технологій та раціоналізацію використання виробничих ресурсів.

8. Дослідження інноваційної діяльності показало активізацію технологічного розвитку підприємства. Кількість впроваджених технологічних процесів зросла у три рази, а частка інноваційної продукції в загальному обсязі реалізації збільшилася з 22% до 30%, що сприяє підвищенню конкурентоспроможності підприємства.

9. Водночас, для зниження ресурсоемності виробництва запропоновано впровадження автоматизованої вакуумної термоформуальної пакувальної машини Multivac R145. Загальний обсяг інвестицій становить 3 050 тис. грн, а очікуваний річний економічний ефект – 4 425 тис. грн.

10. Розрахунки економічної ефективності показали, що строк окупності інвестиційного проєкту становить 0,69 року, а рентабельність інвестицій — 145,1%, що підтверджує доцільність його реалізації та високу інвестиційну привабливість.

Реалізація запропонованих заходів забезпечить зниження ресурсоемності виробництва, скорочення матеріальних та енергетичних витрат, підвищення продуктивності праці, зростання прибутковості діяльності та зміцнення конкурентних позицій ТОВ «М'ясовита» на ринку м'ясопереробної продукції.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Баган Н. В. Формування та ефективність використання ресурсів аграрних підприємств. Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 «Економіка». Полтавський державний аграрний університет, Полтава, 2021. 275 с.

2. Бєлов Д.М., Бєлова М.В., Палапа Б.Б. Соціальне підприємництво: поняття та ознаки. Науковий вісник УжНУ. Серія «Право». Випуск 75(1). Ч. 1. 2023. С. 149–155.

3. Васильєв С.В., Масляєва О.О., Лапенко Х.О. Фінансова стійкість підприємства: економічна сутність та особливості структури. Інвестиції: практика та досвід. 2024. №17. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/investplan/article/view/4547/4584>

4. Гончаренко О.М. Прогнозування стійкого розвитку підприємства. Львівська політехніка. 2010. С. 130–135. URL: <https://ena.lpnu.ua/bitstreams/84f53263-8cfa-46d7-85f6-230ac33d97bf/download>

5. Горбатюк О. В. Індикативна оцінка результативності інноваційного розвитку підприємництва в аграрному секторі економіки. Економіка АПК. 2021. № 12. С. 26–32.

6. Горбач Л. М., Рубан О. О., Гуменюк Я. М. Зелена економіка та сталє виробництво в умовах глобалізації. Економіка та суспільство. 2024. Вип. 59. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-8>

7. Гріщенко І.В. Оцінка показників фінансової стійкості підприємства. Перспективи розвитку фінансовоекономічного простору України: зб. наук. праць. Вінниця, 2020. С. 208–211.

8. Данилишин Б. Як держава може підтримати бізнес в умовах війни. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/03/20/684363/>

9. Деєва Н. Е., Радченко О. О. Стратегія і тактика управління матеріально-технічним забезпеченням закладів охорони здоров'я. Науковий вісник

Полтавського університету економіки і торгівлі. 2025. № 2 (116). DOI: <https://doi.org/10.37734/2409-6873-2025-2-23>

10. Дячков Д. В., Овчаренко Є. І., Ільїн В. Ю., Сергієнко С. С. Менеджмент інноваційних проєктів з ресурсозабезпечення підприємств агропродовольчої сфери на основі діджиталізації. Український журнал прикладної економіки. 2020. Том 5. № 4. С. 403–412.

11. Єгорова О. В. Ресурсозбереження як фактор підвищення ефективності господарської діяльності підприємств. Економіка та держава. 2020. № 2. С. 45–49.

12. Єлецьких С. Я., Колубаєва К. П., Чуйко А. А. Теоретичні основи формування системи ресурсозбереження на підприємстві // Сучасні виклики та сталий розвиток економіки і бізнесу: матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції (Запоріжжя, 11 грудня 2025 р.) / ТДАТУ; ред. кол.: І. В. Колокольчикова, Л. О. Болтянська, Н. В. Кукіна, С. Р. Плотніченко, О. О. Яцух [та ін.]. Запоріжжя: ТДАТУ, 2025. С. 141-144.

13. Захарова О., Побережна А. Фінансові індикатори в системі моніторингу економічної безпеки країн. Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Економіка. 2023. № 26. С. 73–82. URL: <https://doi.org/10.34079/2226-2822-2023-13-26-73-82>

14. Іванюта С., Якушенко Л. Пріоритети забезпечення екологічної безпеки України в умовах російської воєнної агресії: аналіт. доп. Київ : НІСД, 2024. 61 с. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2024-09/ad_ekolog_bezpeka_ivanyuta_30092024.pdf

15. Китайчук Т. Інвестиційна привабливість: теоретичний аналіз та впливові фактори. Економіка та суспільство. 2023. Вип. 54. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-54-65>.

16. Кондратенко Н. О., Колесник Т. М., Вовк С. М., Зарічкова М. В., Пруненко Д. О. Організаційно-економічне забезпечення логістичної діяльності машинобудівних підприємств. Studies of Applied Economics. 2024. Т. 39. № 6. DOI: 10.25115/eea.v39i6.5160

17. Костенко Ю.О., Короленко О.Б., Гузь М.М. Аналіз фінансової стійкості підприємства в умовах воєнного стану. Економіка та суспільство. 2022. № 43. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1758/1694>
18. Кукулевський М. О., Трифонова О. В. Вплив організації матеріально-технічного постачання на економічну ефективність діяльності організації // Наукова весна : матеріали XIV Міжнар. наук.-техн. конф. аспірантів та молодих вчених «Наукова весна – 2024» (секція «Економіка і управління»). Дніпро : НТУ «Дніпровська політехніка», 2024. С. 190–191.
19. Куцмус Н. М, Макаренко О. М. Концепція «smart-економіки»: виклики та перспективи для бізнесу в умовах глобалізації. Економіка та суспільство. 2024. № 67. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-67-156>
20. Лазарева О. В., Горгоц А. О., Гориславська В. В. Особливості формування конкурентних переваг землекористування в країнах Європейського Союзу та Україні. Причорноморські економічні студії. 2022. Випуск 74. С. 175–181.
21. Марусяк Н.Л. Фінансовий аналіз: навч. посібник. Чернівці: Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича, 2020. 172 с.
22. Марухленко О.В., Шульга О.А., Олещенко В.Ю. (2025). Архітектоніка європейського досвіду регіональної політики та політики згуртованості для повоєнної відбудови та євроінтеграції України. Економічний простір, № 208. С. 102-110. DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.208.103-110>
23. Микитюк П., Фліс В. Механізм управління використанням матеріальних ресурсів підприємства. Вісник економіки. 2025. № 3. С. 237–254.
24. Микитюк П., Фліс В. Управління ефективністю використання матеріально-технічних ресурсів на підприємстві. Економічний аналіз. 2023. Т. 33. № 4. С. 216–223.
25. Олексюк М. Р. Управління матеріально-технічним забезпеченням підприємства. Journal of Quality and Business Efficiency. 2025. № 18574. С. 1–12.

26. Олешко А. А., Шацька З. Я., Ровнягін О. В. SMART-спеціалізація України в перспективі післявоєнного відновлення економіки. Ефективна економіка. 2022. № 5. DOI: 10.32702/2307-2105-2022.5.9
27. Онищенко С. В. Ресурсозбереження на підприємствах: теорія, методологія, практика : монографія. Харків: ХНЕУ, 2019. 312 с.
28. Педченко Н.С., Стрілець В.Ю., Яріш О.В., Сокіл А.А., Муха М.Ю. Державна підтримка відновлення малого підприємництва в Україні у післявоєнний період: галузевий аспект. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: «Економіка і менеджмент». 2023. № 57. С. 37–47. URL: <http://www.vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2023/57-2023/7.pdf>
29. Петров С. М. Державне регулювання інвестиційної діяльності в умовах реформ. Вісник Національного університету. 2021. № 1. С. 10–18.
30. Підлісна О. А., Ткач І. С. Економічна ефективність управління матеріально-технічним забезпеченням. Сучасні проблеми економіки і підприємництва. 2023. № 12. С. 183–189.
31. Різник Д. В. Інвестиційна діяльність в Україні після повномасштабного вторгнення в Україну. Економіка та суспільство. 2023. № 48. С. 2524–2572.
32. Семенчук К., Шутенко Т. Дослідження управління запасами матеріально-технічних ресурсів у ланцюгах постачання проєктів. Технологічний аудит та резерви виробництва. 2021. № 2 (58). С. 26–32.
33. Стеценко Н. К. Проблеми та перспективи розвитку інвестиційної діяльності в Україні. Науковий вісник. 2023. № 9. С. 112–120.
34. Стецюк П. А., Корсаков Д. О. Методичні особливості аналізу альтернативних інвестиційних проєктів. Економіка. Менеджмент. Бізнес. 2019. № 4 (30). С. 14–21.
35. Теплюк М. А., Пузько С. Г. Інтелектуальні драйвери побудови смарт-економіки в умовах сучасних викликів розвитку глобальної економіки на засадах системного підходу. Вчені записки КНЕУ. 2023. Вип. 24. С. 220–232

36. Ткачова Т. С. Розвиток розумних виробництв: реалізація концепції стратегії розвитку смартпромисловості. *ECONOMICS: time realities*. 2020 № 3. С. 108–114
37. Ткачук А. О., Христенко О. А. Дослідження чинників впливу на підвищення продуктивності сільського господарства та сталого виробництва продукції харчування. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2024. № 2. С. 22–28. DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.11-3>
38. Турдубаєв Б. Б. Особливості інвестиційного процесу в економіці Киргизстану. *Економіка і держава*. 2024. № 5. С. 92–100.
39. Формування сталих соціально-економічних систем: міжнародні, національні та локальні аспекти розвитку : колективна монографія /за заг. ред. В. Ю. Медвідь, Д. В. Дячкова, О. А. Галича, О. В. Калініченка, В. С. Лесюка. Полтава : ПП «Астроя», 2026. 421 с.
40. Чайкіна А. О., Устенко О. С. Європейський досвід впровадження SMART-підходу на підприємстві. *Інфраструктура ринку*. 2020. Вип. 42. С. 211–216.
41. Чумак Л. Ф. Резерви підвищення ефективності використання ресурсів підприємства. *Науковий вісник ОНЕУ*. 2021. № 9. С. 90–96.
42. Шкарлет С. М. Інноваційний розвиток підприємств в умовах сталого розвитку: монографія. Чернігів : ЧНТУ, 2020. 245 с.
43. Шпак Н. О. Кісь С. Ю. Особливості формування системи менеджменту «розумними підприємствами» *Економіка та суспільство*. 2022 № 42. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-42-51>
44. Яременко О. Л. Проблеми ресурсозбереження в промисловості України. *Економічний простір*. 2020. № 164. С. 88–94.

